

**REPERE METODOLOGICE PRIVIND ORGANIZAREA PROCESULUI
EDUCAȚIONAL LA DISCIPLINA
LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ (șc. națională) ÎN ANUL DE STUDII 2017 - 2018**

PRELIMINARII

Disciplinele Limba și literatura română și Literatura universală au o pondere apreciabilă în procesul formării profilului intelectual - moral al absolventului. În conformitate cu prevederile Codul Educației al Republicii Moldova, competența-cheie de comunicare în limba română este definitivă pentru finalitatea procesului educațional. Poziția privilegiată a disciplinei Limba și literatura română, în calitatea ei de limbă de predare (art. 10), și dominantă civică, pe care o valorifică plenar, constituie un imbold indiscutabil pentru asumarea conștientă a rolului de model pedagogic de către fiecare cadru didactic.

CADRU NORMATIV DE ORGANIZARE A PROCESULUI EDUCAȚIONAL

Documentele de tip reglator, în baza cărora se va organiza procesul educațional Limba și literatura română și Literatura universală, în anul de studii 2017-2018, sunt:

- Codul Educației al Republicii Moldova. Chișinău, 2014, nr. 152 din 17.07.2014. Publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 319-324, art. nr. 634 din 24.10.2014.
- Cadrul de referință al Curriculumului Național, 2017;
- Curriculumul școlar pentru disciplina Limba și literatura română, clasele a V-a - a IX-a (aprobat prin ordinul ME nr. 244 din 27 aprilie 2010);
- Limba și literatura română, Curriculum pentru clasele a X-a și a XII-a (aprobat prin ordinul ME nr. 244 din 27 aprilie 2010);
- Literatura universală, Curriculum pentru clasele a X-a - a XII-a (aprobat prin ordinul ME nr. 244 din 27 aprilie 2010);
- Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal anul de studii 2017 – 2018 (aprobat prin ordinul ME nr.180 din 29 martie 2017);

- Limba și literatura română, ghiduri de implementare a curriculumului modernizat (2011);
- Literatura universală, ghid de implementare a curriculumului modernizat pentru treapta liceală (2010);
- Standardelor de eficiență a învățării Limbii și literaturii române (2012);
- Referențialul de evaluare la limba și literatura română din perspectiva formării competențelor (2014);
- Limba și literatura română, programa pentru examenul de Bacalaureat (aprobată prin ordinul ME 1042 din 27 decembrie 2012);
- Ordinului Ministerului Educației nr. 872 din 17 octombrie 2016 cu privire la punerea în aplicare a Hotărârii Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică nr. 167 din 07.07.2016 și nr. 205 din 25.07.2016 cu privire la aprobarea recomandărilor de aplicare a normelor ortografice de scriere a lui *â* și *sunt* în limba română;
- Dispoziția nr. 624 din 21 noiembrie 2016 cu privire la punerea în aplicare a ordinului Ministerului Educației nr. 872 din 17 octombrie 2016;
- Regulamentul-tip de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ primar și secundar, ciclul I și II (ord. ME nr. 235 din 25 martie 2016);
- Regulamentul de evaluare și notare a rezultatelor școlare, promovare și absolvire în învățământul primar și secundar (ord. nr. 638 din 30 iunie 2016).

ASIGURAREA CONTINUITĂȚII IMPLEMENTĂRII NOILOR RECOMANDĂRI ORTOGRAFICE

Numărul de ore alocat pentru disciplinele Limba și literatura română și Literatura universală este în strictă conformitate cu prevederile Planului-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal anul de studii 2017 – 2018.

Prioritar este actualizarea prevederilor dispoziției nr. 624 din 21 noiembrie 2016 cu privire la punerea în aplicare a ordinului Ministerului Educației nr. 872 din 17 octombrie 2016 cu privire la punerea în aplicare a *Hotărârii Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică nr. 167 din 07.07.2016 și nr. 205 din 25.07.2016 cu privire la aprobarea recomandărilor de aplicare a normelor ortografice de scriere a lui *â* și *sunt**. Reiterăm faptul că perioada de tranziție stabilită este **17 octombrie 2016 – 31 decembrie 2017**. Prin urmare, pe parcursul anului 2017 – 2018, va fi consolidat demersul didactic în vederea asigurării unor cerințe unice de aplicare a normelor ortografice la toate disciplinele școlare.

Limba și literatura române are un statut privilegiat – este disciplina de școlarizare care asigură „pre-achizițiile” necesare pentru celelalte discipline școlare. În acest context, este firesc ca anume profesorilor Comisiei metodice republicane de Limba și literatura română le va reveni responsabilitatea de a se implica, a promova și a asigura continuitatea implementării cu succes a modificărilor ortografice, în contextul înțelegerii asumate de către societate a fenomenului lingvistic.

După caz, Organele locale de specialitate în domeniul învățământului vor acorda asistența metodologică necesară în procesul instruirii, în cascadă, a profesorilor de limba și literatura română, precum și a profesorilor de la alte comisii metodice, monitorizând calitatea implementării în sistemul de învățământ a recomandărilor de aplicare a normelor ortografice.

DOMINANTA CURRICULARĂ

Până la realizarea noii reforme curriculare, profesorul va continua implementarea curriculumului modernizat (2010) la disciplinele Limba și literatura română și Literatura universală. Astfel, centrarea demersului educațional pe formarea/dezvoltarea competențelor constituie axa de care se va ghida profesorul în proiectarea/realizarea parcursului didactic. Viziunea abordată va urmări atingerea **standardelor de eficiență a învățării la disciplină**, în corespundere cu cele trei domenii definitorii: *Domeniul textul literar și nonliterar*, *Domeniul Practica rațională și funcțională a limbii*, *Domeniul Cultura comunicării*. Domeniile de formare a competențelor se vor realiza gradual, pe cicluri de școlaritate, fiind axat pe conceptul Educație Bazată pe Calitate.

TEMA DE CERCETARE ȘI APLICARE

Paradigma modernă a educației solicită o viziune holistică asupra procesului educațional, prin identificarea elementelor transferabile din cadrul mai multor discipline școlare. Abordarea transdisciplinară implică interpătrunderea mai multor discipline, sub forma integrării curriculare. Aceasta este o premisă a „învățării în societatea cunoașterii”, care-l pregătește pe elev pentru contexte reale, orientându-l spre aspectele relevante ale vieții cotidiene. Așa de exemplu, competențele de comunicare în limba română contribuie la inserția profesională a viitorului absolvent și constituie un instrumentul de învățare pe tot parcursul vieții.

Pornind de la necesitățile de formare ale tinerilor și în vederea asigurării unei viziuni împărtășite a tuturor profesorilor în raport cu prioritățile pe care ni le propunem, precum și a corelării dominantei didactico-metodice cu prevederilor Codului Educației, în perspectiva

asigurării unui proces de învățare centrat pe necesitățile de formare ale elevului, propunem următoarea **temă de cercetare și aplicare pentru anul școlar 2017-2018:**

„*Formarea competențelor transdisciplinare în cadrul ariei Limbă și comunicare.*

Strategii didactice de integrare a competențelor elevului: Proiectul educațional.”

Teme pentru extensiune:

„*Formarea vorbitorului cult de limba română*”

„*Lecția de tip atelier*”.

În vederea fortificării perspectivei acționale în procesul predării, responsabilii de limba și literatura română și literatura universală din cadrul OLSDI vor asigura valorificarea temei de cercetare și aplicare prin:

- Familiarizarea profesorilor cu prevederile reperelor metodologice la disciplină;
- Diseminarea și argumentarea, în cascadă, a temei de cercetare și aplicare;
- Livrarea aspectului metodic-științific - consultanță și organizare de seminare tematice (în anexa 3 este propusă o listă de bibliografie recomandată).

Totodată, în conformitate prevederile articolul 85 din *Regulamentul-tip de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ primar și secundar, ciclul I și II*, cu privire la atribuțiile Comisiei metodice la nivelul instituției școlare, se va urmări:

- Elaborarea unui plan de activitate în vederea valorificării temei de cercetare și aplicare (parte a Planului de activitate al comisiei metodice);
- Implementarea aspectelor teoretico-metodice a temei de cercetare și aplicare în cadrul orelor;
- Diseminarea experiențelor avansate și a modelelor practice de punere în aplicare a temei de cercetare prin publicarea buletinelor școlare și/sau a articolelor de specialitate.

STRATEGIA DE PROIECTARE

Toate recomandările specificate conform reperelor metodologice din anul precedent sunt valabile, inclusiv lista manualelor școlare aprobate de către Ministerul Educației. În procesul de elaborare a **proiectării de lungă durată**, profesorul se va conduce de documentele oficiale (*Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal pentru anul de studii 2017-2018, Curriculumul la limba străină, 2010*) și concepția educațională a disciplinei. Va discrimina elementele obligatorii de cele opționale: conținuturile curriculare sunt obligatorii pentru studiu. Alegerea motivată a textului și distribuirea judicioasă a timpului este la discreția profesorului.

Se solicită, în continuare, proiectarea demersului educațional pe **unități de învățare** care permit abordarea didactică holistică a demersului educațional. În acest sens, cadrul didactic are libertatea de a opta pentru unul dintre modele recunoscute din literatura de specialitate, respectând principiile directorii din variantele propuse:

Varianta 1

(Cartaleanu T., Cosovan O., Zgardan-Crudu A., Bolocan V., Suff E., Șișcanu-Boz O. *Designul lecției de limbă și literatură română* (2014)

Data	Unitatea didactică	Competențe specifice	Tema lecției	Note

Varianta 2

Data	Unitatea	Competențe specifice	Tema lecției	Activitatea de predare/învățare	Activitatea de evaluare	Note

În corespundere cu prevederile Dispoziției nr. 624 din 21 noiembrie 2016 cu privire la punerea în aplicare a ordinului Ministerului Educației nr. 872 din 17 octombrie 2016, se recomandă, la necesitate, introducerea unei unități de conținut în proiectarea de lungă durată la limba și literatura română, dedicată consolidării cunoștințelor elevilor despre modificările din ortografia limbii române contemporane. Totodată, în cadrul fiecărei unități didactice vor fi proiectate lecțiile de tip atelier. Profesorul va avea grijă să alterneze formele **lecțiilor de tip atelier** pentru fiecare unitate de învățare. În dependență de obiectivele propuse, pentru realizarea calitativă atelierelor (**de scriere, de lectură, de discuție**) profesorul poate aloca 2 lecții consecutiv la nivel de unitate didactică.

Proiectarea activității didactice va respecta principiul învățării centrate pe elev. În acest context, valorificarea temei de cercetare și aplicare oferă cadrului didactic oportunitatea creării situațiilor interactive și motivante pentru comunicarea și interacțiunea dintre elevi la nivel de clasă, de instituție și chiar cu elevi din alte orașe și țări. Utilizarea metodei

proiectului în cadrul lecției presupune respectarea mai multor etape, în dependență de tipul de proiect realizat (vezi anexa 1). În linii generale, există câteva etape comune: enunțarea temei, stabilirea sarcinilor de învățare, specificului parametrilor produsului așteptat; delegarea rolurilor în cadrul echipei (pentru proiectul de grup), repartizarea sarcinilor membrilor grupului; stabilirea agendei de lucru (cu specificarea termenilor de lucru), identificarea resurselor și a partenerilor (exemplu: familia, profesori de la alte discipline școlare etc.), stabilirea metodelor de cercetare, elaborarea proiectului, prezentarea proiectului. De exemplu, profesorul poate propune elevilor să realizeze, în cadrul unui proiect, un reportaj tematic. În acest caz, în dependență de formatul propus, prin realizarea acestui proiect se vor valorifica competențe de la varia discipline școlare: geografie, istorie, biologie, informatică, angajând și elemente din educația pentru media și exersându-se, la modul practic, limbajul specific stilului publicistic etc.

INSTRUMENTARUL DIDACTIC

Selectarea resursele procedurale este o prerogativă a cadrului didactic prin care acesta își confirmă măiestria profesională. Recomandăm utilizarea judicioasă, dar și creativă a strategiilor didactice, în mod special, a tehnicilor și metodelor didactice care stimulează dezvoltarea gândirii critice a elevilor. Se vor utiliza în mod asumat și responsabil tehnologiile informaționale, inclusiv instrumentele Web 2.0 care oferă multiple oportunități de formare a competenței-cheie de comunicare. Utilizarea instrumentelor digitale implică condiția ca instituția de învățământ să dețină mai multe tipuri de resurse materiale (tablă interactivă, computer conectat la Internet etc.), dar și umane (cadre didactice formate).

Utilizarea suporturilor audio-vizuale facilitează procesul de dezvoltare a unor parametri de pronunție corectă în limba română, de aceea se va încuraja vizionarea la domiciliu a varia emisiuni cognitive, filme artistice și documentare, spectacole etc., corelate conținuturilor educaționale și realizate în limba literară. Precizăm că la utilizarea surselor digitale, a site-urilor didactice, profesorul va ține cont de faptul că accesarea acestora este posibilă dacă există opțiunea *open source*.

Lectura suplimentară constituie un element important în procesul formării personalității copilului. În corespundere cu principiul autonomiei implicării active a elevilor, precum și a principiului valoric, profesorul va decide împreună cu elevii titlurile de carte pentru lectură. Oferta de lectură suplimentară pentru vacanță va fi selectată judicios, în corespundere cu particularitățile de vârstă ale elevilor. Se va renunța la solicitarea lecturii în

baza unor liste „kilometrice”. Se va preciza lista lecturilor obligatorii: în medie câte 3-4 titluri, fără a suprasolicita elevul.

În vederea formării unei atitudini pro-active a elevului față de lectură, recomandăm realizarea creativă a **lecțiilor de tip atelier de lectură**. Totodată, o tehnică de lucru motivantă și modernă, care permite o comunicare deschisă și sentimentul plinar al libertății în configurarea complexe relații autor-cititor-carte este *Conferința de lectură* (vezi T. Cartaleanu. Expunerea: exersare și evaluare, pag. 47).

LITERATURA UNIVERSALĂ

Disciplina Literatura universală urmărește obiectivul major de conștientizare și formare a elevilor vare studiază la profilul umanist a ideii de canon literar. Finalitatea, dincolo de pregnantul deziderat de a forma cultura literar-artistică și valorică a elevului, prin prisma patrimoniului literar universal, vizează, în ultima instanță, orientarea acestuia spre înțelegerea **fenomenului cultural românesc în contextul Literaturii Lumii**.

În corelație cu tema de cercetare și aplicare propusă și în perspectiva valorificării aspectului formativ în procesul predării Literaturii universale, se impune mutarea progresivă de accent de la abordarea interdisciplinară (Limba și literatura română – Literatura universală) spre dimensiunea transdisciplinară. Premisa e dictată de noua paradigmă a educației și de faptul că textul literar și nonliterar oferă multiple oportunități pentru stabilirea de conexiuni cu disciplinele din alte arii curriculare: istoria, geografia, informatica, educația muzicală etc., precum și a unor domenii conexe: psihologia, cinematografia sau arhitectura ș.a. (*Notă*: A se consulta *Ghidul de implementare a curriculumului modernizat pentru treapta liceală pentru disciplina literatura universală*, în care pot fi consultate mai multe modele de elaborare a proiectelor de grup (pag. 36).

Strategia și instrumentarul didactic utilizat sunt similare disciplinei Limba și literatura română. În clasa a X-a, în procesul de studiere a literaturii universale, volumul de informație a celor 6 conținuturi integratoare, specificate conform curriculumului, este mare în raport cu numărul de ore alocat. În acest context, există riscul ca demersul didactic să valorifice preponderent dominantă informativă. Specificăm că nu este necesar să „galopăm” toate conținuturile din manual. Este important să-l ajutăm pe elev să-și organizeze logic conținuturile, ca să înțeleagă fenomenul literar universal în perspectivă diacronică și sincronă. În acest sens, se recomandă a aplica la clasă diferite scheme de organizare a conținuturilor precum harta cognitivă, diagrama Fishbone („Osul de pește”) etc. Pe durata

unui an, se vor realiza **2 evaluări scrise, 1 evaluare orală și una practică**. Evaluările orală, de exemplu, pentru produsul discursul-pledoarie sau prezentarea de carte, va fi însoțită de grila de (auto)evaluare, iar evaluarea practică, de exemplu, pentru produsul posterul sau colajul, va fi însoțită de un algoritm de lucru agreat (vezi anexa 2). Totodată, specificăm faptul că, în calitate de evaluare sumativă, poate fi evaluat **portofoliul elevului**, prin care vom putea urmări dinamica rezultatelor elevului și vom putem evalua tridimensional succesul acestuia: dominantă scriere-lectură, dominantă practică și dominantă orală (prezentarea produsului).

DISCIPLINELE OPȚIONALE

Finalitatea curricula pentru disciplinele opționale este de a extinde cadrul de ofertare al Curriculumului Național, prin deschidere în raport cu interesele, cerințele educaționale și potențialul fiecărui elev. Disciplinele opționale reprezintă componenta flexibilă a Planului-cadru și au scopul de a contribui la formarea competențelor transversale ale elevilor. Acestea sunt aprobate de către Ministerul Educației conform procedurii prestabilite. Lista disciplinelor opționale este disponibilă pe site-ul ME și poate fi accesată în subdirectorul CURRICULUM. În anul 2017, pentru ciclul gimnazial a fost aprobat, prin ordinul nr. 265 din 28 aprilie 2017 Curriculum pentru disciplina opțională „Lectură pentru ghidare în carieră”.

Precizăm că disciplinele opționale pot fi realizate în clase sau în grupe a câte cel puțin 12 elevi în mediul rural și 15 elevi în mediul urban. La nivel managerial, procesul de selectare a disciplinelor opționale se realizează în conformitate cu prevederile *Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal în anul de studii 2017 – 2018*.

Se va urmări ca disciplinele opționale să fie integrate în orarul de bază, fiind specificate conform titlaturii aprobate oficial de Ministerul Educației. Precizăm că disciplina opțională nu constituie pregătire pentru disciplinele de examen, chiar dacă, conform *Repere teoretice și metodologice pentru disciplinele opționale*, unul dintre cele 4 tipuri de curricula opționale este cel de aprofundare. **Proiectarea demersului didactic pentru disciplina opțională** (proiectarea de lungă durată și proiectarea pe unității de învățare) se realizează în conformitate cu cerințele generale de proiectare pentru disciplina Limba și literatura română.

EVALUAREA

Evaluare este o componentă esențială a procesului educațional. Aceasta contribuie, în primul rând, la conștientizarea de către fiecare copil a progresului personal. În corelație cu

principiile docimologiei moderne, evaluarea nu poate constitui un factor de impunere și control – finalitatea acesteia fiind succesul copilului și generarea sentimentului de satisfacție și bucuria învățării. Prevederile cu privire la normele obligatorii de evaluare a rezultatelor învățării sunt stipulate în *Regulamentul privind evaluarea și notarea rezultatelor școlare, promovarea și absolvirea în învățământul primar și secundar* (ord. ME nr. 638 din 30 iunie 2016). Conform prevederilor *Planului-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal în anul de studii 2017 – 2018*, orarul evaluărilor sumative la disciplinele școlare se va elabora astfel, încât numărul de probe de evaluare la o clasă să nu depășească o disciplină pe zi și trei discipline pe săptămână. La finele semestrelor, în ciclul liceal, la disciplinele la care sunt administrate teze semestriale, conform ordinului Ministerului Educației, pentru a evita suprasolicitarea elevilor, nu vor fi desfășurate și lucrări de evaluare sumativă.

Evaluarea se va axa pe sarcini **autentice**, care valorifică situații din viața elevului, corelate perspectivei de integrare sociolingvistică a acestuia în comunitate. Totodată, în cadrul **evaluării continue** vor fi exersate diferite algoritme de lucru pe care, ulterior, le vom propune la clasă pentru **evaluarea sumativă**. Este obligatoriu ca fiecare unitate de învățare să se finalizeze cu **lecția de evaluare** care va fi urmată de **lecția de analiză a probei de evaluare** (fixate în proiectarea de lungă durată, proiectarea unității de învățare și în catalogul școlar). Lecției de evaluare i se alocă o oră academică. Evaluarea sumativă la sfârșitul semestrului poate fi desfășurată pe durata a două lecții.

Formele de evaluare vor fi diferite. Pe parcursul fiecărui semestru se vor desfășura **evaluări scrise** (teste complex, compuneri de diferit tip, dictări, dictări cu sarcini, rezumatul de text, eseul etc.), **evaluări orale** (povestirea, dialogul și monologul tematic, discursul, interviul etc.) și **evaluări practice**. Anual se recomandă a fi desfășurate **2 evaluări practice** (vezi anexa 2) și **4 evaluări orale (dintre care, expunerea orală să fie practică, cel puțin o dată în semestru)**. Ponderea evaluărilor orale este dictată de contextual specific de formare a competenței de comunicare în limba română. Abilitatea de a putea recepta și media mesaje orale în varia situații de comunicare lingvistică, adaptându-se mediului și demonstrând competențe socioculturale este esențială profilului absolventului sistemului de învățământ, specificate și prin *Standardele de eficiență a învățării*. Se recomandă ca profesorul să monitorizeze succesul școlar al elevului în **portofoliu de evaluare al clasei** în care se vor aduna, periodic, grile de evaluare pe anumite competențe, diagrame, fișe de observare, teste, probe *etc.*, diverse materiale ce dovedesc performanțele școlare ale elevilor.

Este important să orientăm elevul spre activități de autoevaluare și evaluare reciprocă. În acest caz, pot fi aplicate metode prin care implicăm elevii în evaluarea produselor (de

exemplu, *Turul galeriei*). Acest exercițiu contribuie la responsabilizarea elevului, în special, dacă profesorul elaborează în colaborare cu elevii grilele de evaluare. La toate treptele de școlaritate, recomandăm realizarea **dictărilor** de cuvinte și a dictărilor de sintagme cu valorificarea unor ortograme mai dificile pentru unii elevi. Selecția cuvintelor va fi realizată în baza unui criteriu, de exemplu, gramatical sau comunitatea semantică.

TEMA PENTRU ACASĂ

Tema pentru acasă asigură realizarea etapei de extindere în procesul demersului educațional. Aceasta nu trebuie să devină un instrument de suprasolicitare a elevului prin constrângere, rutină și plictis. Este indiscutabil faptul că tema pentru acasă poate constitui un exercițiu eficient de asigurare a consolidării procesului de receptare și interiorizare a unor conținuturi. În mod special, este necesară exersarea în vederea formării competenței lingvistice a elevului (asigurarea feed-back-ului)

Totodată, conform specificărilor din *Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal anul de studii 2017 – 2018*, volumul zilnic al temelor pentru acasă nu trebuie să depășească numărul de ore recomandat: pentru clasa I - 1 oră, pentru clasa a II-a – 1,5 ore, pentru clasele a III-IV-a – 2 ore, pentru clasele V-VII –2,5 3 ore și în clasele VIII-XII – 4 ore. În consecință, profesorul trebuie să demonstreze flexibilitate și creativitate atunci când propune tema pentru acasă. Profesorul de limba și literatura română va respecta prevederile curriculare cu privire la eșalonarea pe clase a volumului și a tipului de texte recomandate pentru memorare.

În contextul implementării temei de cercetare și aplicare, recomandăm realizarea proiectelor educaționale individuale, în perechi sau în grup, valorificându-se conținuturile specifice disciplinei, în corespundere cu strategia didactică personalizată și originală a profesorului la clasă. În acest caz, profesorul va evalua un produs complex, realizat pe durata cel puțin a unei săptămâni de lucru. Sarcinile de proiect se vor axa pe investigație colaborativă, probleme interesante din realitatea cotidiană a elevului. În perioada de realizare a proiectului, profesorul **nu va solicita elevilor** realizarea altor teme pentru acasă. Totodată, se recomandă, pe durata unei unități de învățare, să solicităm elevului doar **un item de tip eseu** (eseu meditativ, eseu argumentativ, eseu structurat etc.) care solicită timp și efort susținut din partea elevului.

ASIGURAREA CONDIȚIILOR DE ACCES

În vederea reintegrării rapide și eficiente, o atenție sporită va fi acordată **copiilor din diasporă**, reîntorși de peste hotare. Formarea competențelor de comunicare în limba română este prima condiție care asigură integrarea copilului, de aceea profesorii vor manifesta o atitudine responsabilă. În acest caz, instituția nu va condiția instituționalizarea copilului, iar șeful comisiei metodice Limba și literatura română va monitoriza procesul de realizare a **planului individual de studiere** a conținuturilor curriculare conform *Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal anul de studii 2017 – 2018* și a prevederilor *Regulamentului de evaluare și notare a rezultatelor școlare, promovare și absolvire în învățământul primar și secundar* (ord. nr. 638 din 30 iunie 2016).

MĂESTRIA DIDACTICĂ

Profesorul trebuie să fie conștient de complexitatea și relațiile intrinseci dintre toate elementele care contribuie la realizarea învățământului de calitate. În acest sens, el se documentează, cercetează, are o viziune clară și corect orientată în organizarea demersului didactic și investește în propria formare, conștient fiind de rolul pe care-l ocupă în procesul de edificare a personalității elevilor săi.

Se recomandă ca fiecare profesor să participe la varia activități cu caracter metodicodidactic (seminare, traininguri, conferințe, formări online etc.). Pe durata unui an academic, cadrul didactic, încurajat de administrația instituției școlare, va participa la cel puțin **3 activități de formare** (nivel local, național sau internațional). Totodată, va participa la interasistențe și va prezenta lecții publice pentru colegii săi și/sau profesori din alte instituții, indiferent de faptul dacă este în perioada de atestare. La începutul anului școlar, în luna august, în cadrul atelierelor de lucru ale comisiilor metodice, se vor analiza ofertele de planificare a activității cadrului didactic pentru anul 2017 – 2018, în care se vor specifica tipurile de activități (seminare, ore publice, activități extrașcolare) în corespundere cu tema de cercetare și aplicare selectată, precum și alte aspecte relevante demersului educațional la Limba și literatura română și Literatura universală.

PARTENERI ȘI PLATFORME EDUCAȚIONALE UTILE:

- <http://www.ise.md/>;
- <http://www.ise.ro/>
- <http://prodidactica.md/>
- <http://asociatia-profesorilor.ro/linkuri/selectii-linkuri/>
- iFprofs (<https://www.ifprofs.org/>);

- eTwinning (www.etwinning.net);
- <http://www.didactic.ro/resurse-educationale/invatamant-gimnazial>;
- iEARN(www.iearn.org), <http://iearnmoldova.weebly.com/projects.html>
- <http://www.archeus.ro/lingvistica/main> și altele.

Platforme și aplicații Web 2.0 recomandate: Prezi <https://prezi.com/> (pentru realizarea prezentărilor interactive), Pixton <https://www.pixton.com/> (pentru realizarea de produse), Storybird <http://storybird.com/> (pentru realizarea istoriilor cu imagini), thinlink <http://www.thinlink.com/> (realizarea unei imagini interactive), EDpuzzle <https://edpuzzle.com/> (creare de lecții interactive), LearningApps <https://learningapps.org/> (crearea diferitor tipuri de exerciții).

*Natalia Grîu, consultant superior, Direcția Învățământ preuniversitar,
Ministerul Educației, GDS*

Tipologia proiectelor
Proiectul individual și de grup (compilație)

Informativ	De cercetare	Aplicativ/practic	De creație
Obiective și finalități			
Este îndreptat spre: documentare sau acumularea de informații; prelucrare; generalizare; sintetizare; transmiterea datelor către alți actori; promovarea unor surse și demonstrarea unor metode de lucru.	Este îndreptat spre: înțelegerea problemei; elaborarea unui plan de investigație; determinarea câmpului de aplicare a investigației; respectarea unor rigori ale cercetării.	Este îndreptat spre: un rezultat concret, desemnat din start; un produs, deseori colectiv, în care se vede sau se dizolvă contribuția fiecăruia; conturarea unei viziuni practice cu privire la importanța / fezabilitatea proiectului dat sau a rezultatului.	Este îndreptat spre: valorificarea ideilor creative; alegerea unor produse elocvente pentru materializarea ideilor; distribuirea adecvată a rolurilor și sarcinilor; implicarea inteligențelor multiple ale elevilor din grupul de creație.
Algoritmi			
Cercetarea problemei. Identificarea surselor. Prelucrarea datelor. Sinteza și reformularea. Prezentarea concluziilor și argumentarea. Recomandări.	Identificarea și examinarea problemei. Formularea sarcinilor/ scopurilor/ obiectivelor. Înaintarea unei ipoteze. Aplicarea unor metode de cercetare. Prelucrarea	Stabilirea produsului evaluabil în care se va materializa proiectul. Alegerea și pregătirea materialelor. Elaborarea produsului. Verificarea funcționalității. Rectificarea. Demonstrarea și	Examinarea posibilităților de care dispune grupul. Alegerea formelor de realizare a sarcinii. Trierea ideilor. Elaborarea și/sau exersarea. Prezentarea.

	rezultatelor. Prezentarea.	prezentarea proiectului.	
--	--------------------------------------	------------------------------------	--

Monoproiect – în limitele unei discipline	Proiect interdisciplinar – în limitele unei arii	Proiect transdisciplinar – axat pe competențe	Proiect multidisciplinar – axat pe produs
Elevii depășesc cadrul lecției din clasă, valorificând surse și resurse accesibile.	Elevii încearcă să rezolve probleme comune unor materii de studii sau unor subiecte tangente.	Elevii fac dovada unor competențe-cheie, la formarea cărora contribuie mai multe discipline; proiectul poate lăsa liberă alegerea conținuturilor, solicitând o strategie / metodologie specifică.	Elevii aleg singuri traseul de lucru, în funcție de finalitate. Tot ei sunt cei care își mobilizează cunoștințele de la diverse materii și își demonstrează competențele.

Grila de evaluare a produsului practic

(Sursa: T. Cartaleanu, „Scrierea creativă”, pag. 15)

Produsul	Posterul, colajul – maxim 5 puncte		Prezentarea – maxim 5 puncte			Total
	Coerența logică și claritatea ideilor max. 2pct.	Aspectul grafic și ilustrațiile max. 3 pct.	Coerența prezentării de grup max. 2 pct.	Corectitudinea discursului max. 2 pct.	Respectarea limitei de întindere în timp max. 1 pct.	

Notă : a se consulta și tabelul cu discriminarea punctelor și indicatorii de competență, raportat la produse (pag. 16).

BIBLIOGRAFIE RECOMANDATĂ

1. B.I.E.F.; Gerard, Francois-Marie; Pacearcă, Ștefan. *Evaluarea competențelor: ghid practic*. București: Aramis Print, 2012.
2. Bocoș, Mușata-Dacia. *Instruirea interactivă: repere axiologice și metodologice*. Iași: Polirom, 2013.
3. Callo, Tatiana. *Educația comunicării verbale*. Chișinău: Litera, 2003.
4. Cartaleanu, Tatiana. *Expunerea: exersare și evaluare*. Chișinău: Arc, 2016.
5. Cartaleanu, Tatiana. *Scrierea creativă*. Chișinău: Tipografia Garamont-studio, 2016.
6. Ceobanu, Ciprian. *Învățare în mediul virtual. Ghid de utilizare a calculatorului în educație*. Iași: Polirom, 2016.
7. Cozolino, Luis. *Predarea bazată pe atașament*. București: Trei, 2017.
8. Gherguț, Alois. *Educația incluzivă și pedagogia diversității*. Iași: Polirom, 2016.
9. Gordon, Thomas; Burch, Noel. *Profesorul eficient*. București: Trei, 2011.
10. Grîu Natalia, Oleinic Viorica, Nastas Svetlana, Samson Cornelia, Sandu Svetlana. *Curriculum pentru disciplina opțională Lectură pentru ghidare în carieră, clasele V-IX. Chișinău: Dorința, 2017..*
11. Hattie, John. *Învățarea vizibilă. Ghid pentru profesori*. București: Trei, 2014.
12. Khan, Salman. *O singură școală pentru toată lumea: să regândim educația*. București: Publica, 2015.
13. Marzano, Robert. *Arta și știința predării*. București: Trei, 2015.
14. Neacșu, Ioan. *Metode și tehnici de învățare eficientă*. Iași: Polirom, 2015.
15. Oprea, Crenguța-Lăcrămioara. *Strategii didactice interactive*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2007.
16. Pânișoară, Ion-Ovidiu. *Profesorul de succes: 59 de principii de pedagogie practică*. Iași: Polirom, 2009.
17. Peter Senge (coord.) *Școli care învață. A cincea disciplină aplicată în educație*. București: Trei, 2016.
18. Rey, Bernard, Defrance, Anne, Pacearcă, Ștefan, Carette, Vincent, Kahn, Sabine. *Competențele în școală. Formare și evaluare*. București: Aramis Print, 2012.
19. Robinson, Ken. *O lume ieșită din minți: revoluția creativă a educației*. București: Publica, 2011.

20. Sâmișăian, Florentina. *O didactică a limbii și literaturii române: provocări actuale pentru profesor și elev*. București: Art, 2014.
21. Ulrich, Cătălina. *Învățarea prin proiecte. Ghid pentru profesori*. Iași: Polirom, 2016.
22. Wagner, Tony. *Formarea inovatorilor. Cum crești tinerii care vor schimba lumea de mâine*. București: Trei, 2014.
23. Ionescu, M., „Instrucție și educație”, ed. IV, Editura Erikon, Cluj-Napoca Petrescu, P., Pop, V. :Transdisciplinaritatea – o nouă abordare a situațiilor de învățare, Editura Didactică și Pedagogică, București 2007.
24. Ciolan, L. - Dincolo de discipline – ghid pentru învățarea integrată/cross-curriculară, Ed. Humanitas Educational, București, 2003.
25. http://mentoratrural.pmu.ro/sites/default/files/ResurseEducationale/63055_modul_1_strategii_%20trans_final.pdf.
26. http://ise.md/uploads/files/1460968116_19.-perspective-metodologice-de-formare-dezvoltare-a-competentelor-disciplinare-ale-elevilor-in-context-axiologic.pdf
27. <http://www.uvvg.ro/cdep/wp-content/uploads/2012/06/Didactica-competente-final.pdf>
28. http://ise.page.md/uploads/files/1389967769_monografie-afanas-2012.pdf
29. <http://www.limbaromana.md/index.php?go=articole&n=797>